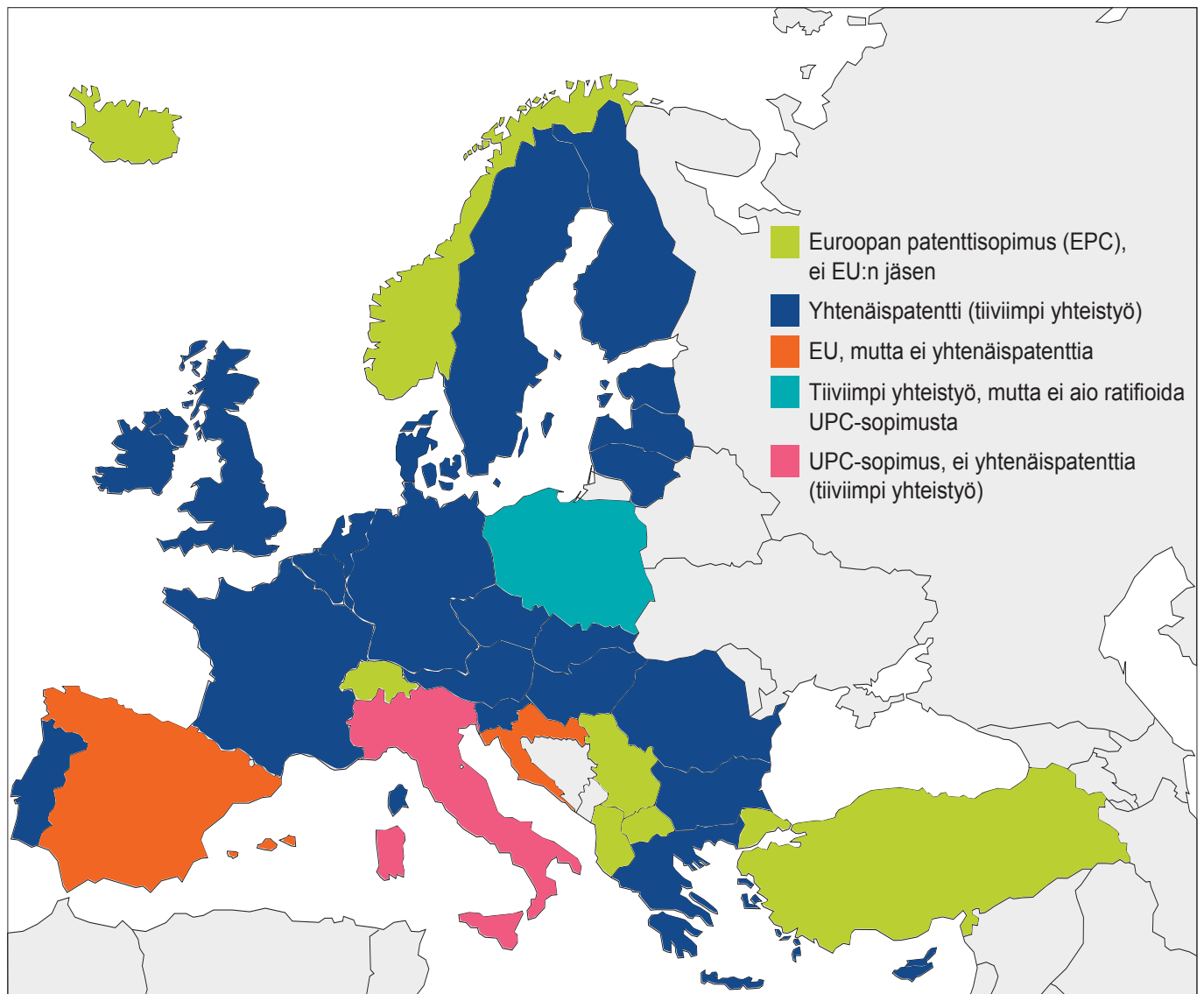

Eurooppalainen patenttijärjestelmä uudistuu

**– uhka vai mahdollisuus
suomalaisyrityksille?**

LISÄTIETOJA:

Eurooppalaisen patenttijärjestelmän uudistusta koskeva selvitys on saatavilla kokonaisuudessaan osoitteesta:

<http://ek.fi/materiaalipankki/julkaisut-ja-selvitykset>

<http://www.unified-patent-court.org/>

<http://www.epo.org/about-us/organisation/select-committee.html>

<http://www.epo.org/law-practice/unitary.html>

http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/patent

Johdanto

Eurooppalainen patenttijärjestelmä on uudistumassa. Yhtenäispatentti on tulossa uudeksi vaihtoehdoksi eurooppapatenttien ja kansallisten patenttien rinnalle, ja uusi yhdistetty patenttituomioistuin (UPC) tulee ratkaisemaan patenttiriitoja kaikkia sopimusvaltioita koskevin vaikutuksin. Miten Suomen tulisi suhtautua uudistukseen?

Elinkeinoelämän keskusliitto EK tilasi selvityksen uudistuksen vaikutuksista suomalaisille yrityksille. Selvitys on syntynyt elinkeinoelämän ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteishankkeena. Selvityksen ohjausryhmään kuuluivat hankkeen rahoittajat eli Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n ja työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi Keskuskauppakamari, Lääketeollisuus ry ja Teknologiateollisuus ry sekä Kone Oyj, Nokia Oyj ja Wärtsilä Oyj Abp.

Selvityksen toteuttivat Asianajotoimisto Bird & Bird Oy ja patenttitoimisto Boco IP Oy Ab.

Selvitystä varten tehtiin yrityskysely pääosin aktiivisten patenttoijien piirissä. Kyselyyn vastasi 55 yritystä. Kyselytutkimusta täydennettiin haastattelemalla sekä yritysten edustajia että asiantuntijatahoja. Selvitys ei olisi onnistunut ilman yritysten ja asiantuntijoiden panosta. Kiitämme lämpimästi kaikkia yrityskyselyyn ja haastatteluihin osallistuneita.

Nyt käsissäsi olevassa selvityksen tiivistelmässä

- 1) esitellään selvityksen johtopäätöksiä (s. 2–3),
- 2) havainnollistetaan uudistuksen vaikutuksia yritysskenaarioiden avulla (s. 4–5) sekä
- 3) tarjotaan lyhyesti perustietoa uudistuksesta erityisesti niille, jotka eivät tunne patentti- ja tuomioistuinjärjestelmää ja siihen ehdotettuja muutoksia (s. 6–9).

Selvityksen toivotaan kannustavan erityisesti suomalaisyrityksiä pohtimaan uudistuksen vaikutuksia omaan toimintaansa.

Oikea aika keskustelulle on nyt.

Patenttiuudistus haastaa suomalaisyritykset

Eurooppalainen patenttijärjestelmä on uudistumassa. Yrityskyselyyn vastanneet patentointiaktiiviset yritykset katsoivat uudistuksen tuovan hyötyjä nykytilaan verrattuna. Suomen mukanaolo kuitenkin todennäköisesti toisi lisähaasteita patentoivilla aloilla toimiville kotimarkkinayrityksille riippumatta siitä, patentoiko yritys itse vai ei.

Suomalaisyritys voi tällä hetkellä hakea keksinnölleen suojaa useassa Euroopan maassa keskitetysti yhdellä hakemuksella. Myönnetty eurooppapatentti on kuitenkin tämän lisäksi saatettava voimaan jokaisessa halutussa maassa erikseen. Patenttia koskevat riidat pitää ratkaista kunkin maan kansallisessa tuomioistuimessa vain kyseistä maata koskevin vaikutuksin.

Uudistus tarjoaa yritykselle mahdollisuuden suojata keksintönsä maantieteellisesti laajalla alueella entistä edullisemmin. Yhtenäispatentilla patentinhaltija voisi rekisteröidä eurooppapatentilleen yhtenäisen suojan samalla jopa 24 EU-jäsenmaassa.

Uudessa yhdistetyssä patenttituomioistuimessa (Unified Patent Court, ”UPC”) patenttiriidassa annettu tuomio kattaa samalla kaikki yhtenäispatenttijärjestelmään kuuluvat maat.

Tämän on katsottu vähentävän eri maissa käytäviä samaa asiaa koskevia rinnakkaisia oikeudenkäyntejä.

Kukin EU-jäsenmaa voi itsenäisesti päättää, lähteäkö mukaan uuteen järjestelmään. Suomen päätös vaikuttaa lähinnä siihen, ulottuvatko yhtenäispatentin ja UPC-tuomioistuimen vaikutukset myös Suomen alueelle. Suomalaisyritykset voivat kuitenkin joka tapauksessa hyödyntää uutta järjestelmää Suomen ulkopuolella.

Järjestelmä astuu voimaan, kun yhdistettyä patenttituomioistuinta koskevan UPC-sopimuksen on ratifioinut (saattanut voimaan) 13 EU-jäsenvaltiota, joiden joukossa on oltava suurimmat patenttimaat Saksa, Ranska ja Iso-Britannia. Tämän on arveltu tapahtuvan vuonna 2016 tai aikaisintaan loppuvuonna 2015.

Ratifiointi edellyttää Suomessa eduskuntakäsittelyä.

”Suomi mukaan, jos myös muut maat ovat mukana”

Valtaosa yrityskyselyyn vastanneista yrityksistä katsoi patenttiuudistuksen tuovan enemmän hyötyjä kuin haittoja nykyiseen järjestelmään verrattuna.

Lisäksi valtaosa vastaajista suhtautui ainakin varovaisen myönteisesti siihen, että myös Suomi olisi mukana uudessa patentti- ja tuomioistuinjärjestelmässä. Kun yrityksiltä kysyttiin, tulisiko Suomen ratifoida (saattaa kansallisesti voimaan) uudistusta koskeva UPC-sopimus, 71 % vastaajista vastasi joko ”kyllä”, ”luultavasti kyllä” tai ”riippuu siitä, mitkä muut maat ovat ratifioineet sopimuksen”. Kielteisellä kannalla (”ei” tai ”luultavasti ei”) oli vain 7 % yritys vastaajista. Viidennes ei osannut sanoa kantaansa.

Noin puolet yritys vastaajista katsoi itselleen edullisimmaksi tilanteen, jossa lähes kaikki muut maat tai ainakin yritykselle itselle tärkeät maat ratifioivat sopimuksen. Vaihtoehtoisesti moni katsoi, että Suomen tulisi vielä odottaa, kunnes järjestelmästä on kokemuksia.

Kustannuksiin ja käytäntöihin liittyy vielä monia avoimia kysymyksiä. Yritysten kannanmuodostusta vaikeuttaa myös se, että vaikka vastaajat olivat patenttiasioihin perehtyneitä aktiivisia patentoijia, kaikista vastaajista 60 % oli tähän mennessä perehtynyt uudistukseen vain vähän tai ei lainkaan. Tietämys on heikkoa erityisesti pk-yrityksissä. Pk-yrityksistä vain joka kymmenes oli perehtynyt uudistukseen hyvin tai melko hyvin.

EU:N PATENTTIPAKETTI

Eurooppalaisen patenttijärjestelmän uudistus koostuu • yhtenäispatentista ja
• yhdistetystä patenttituomioistuimesta (UPC)

Kaikki EU:n jäsenvaltiot, jotka ovat myös Euroopan patenttisopimuksen (EPC) jäsenvaltioita, voivat liittyä tähän EU:n piirissä luotuun järjestelmään. Järjestelmä on kuitenkin kaikkien maailman maiden yritysten käytettävissä.

UPC-sopimuksen on allekirjoittanut 25 EU-jäsenmaata. Espanja, Puola ja Kroatia eivät ole allekirjoittaneet sopimusta. Italia on allekirjoittanut UPC-sopimuksen mutta ei kuitenkaan ole mukana yhtenäispatentissa. Järjestelmän voimaan astuminen edellyttää, että riittävän moni maa ratifioi sopimuksen.

Patenttien tulva rajoittaa kotimarkkinayritysten toimintavapautta

Jos Suomi ratifioi UPC-sopimuksen, myös Suomi on yhtenäispatentin suojan piirissä eikä yhtenäispatenttia käyttävän yrityksen tarvitse hakea Suomessa erikseen patenttisuojaa.

Monille yrityskyselyyn vastanneille kansainvälistyneille yrityksille Suomen ratifointiratkaisulla ei kuitenkaan olisi suurta vaikutusta. Yritykset voivat joka tapauksessa käyttää uutta järjestelmää muualla.

Selvityksessä tuli kuitenkin esille myös uudistukseen liittyviä uhkia. Yhtenäispatentin myötä patenttien määrä järjestelmässä mukana olevissa maissa tulee mitä todennäköisimmin kasvamaan (ns. patenttitulva). Voimassa olevat kilpailijoiden omistamat patentit rajoittavat yritysten omaa toimintavapautta. Myös loukkaus- ja oikeudenkäyntiriskit kasvavat

patenttien määrän kasvaessa. Tämä voi tuoda uusia uhkia varsinkin sellaisille suomalaisyrityksille, jotka toimivat ainoastaan Suomen kotimarkkinoilla. Nämä joutuisivat ainakin lisäämään patenttiseurantaa, mistä koituu kustannuksia.

Suomi voisi suojautua mahdollisilta uhilta jättäytymällä pois uudesta järjestelmästä. Tällaiseen ratkaisuun nähtiin kuitenkin sisältyvän muun muassa poliittinen riski.

Myös kansainvälistyneiden suomalaisyritysten toimintavapaus olisi Suomessa laajempi siinä tapauksessa, että Suomi ei olisi mukana järjestelmässä. Tämä mahdollinen hyöty tuli selvityksessä esille, mutta sitä pidettiin suhteellisen pienenä: valmistus- tai tuotekehitysparatiisin mahdollisuuteen ei yleisesti uskottu.

	MAHDOLLISUUDET	UHAT
Suomi mukana	Maantieteellisesti laaja yhtenäispatenttisuoja on helpommin suomalaisyritysten ulottuvilla. Tämä voi kannustaa suomalaisyrityksiä panostamaan entistä enemmän omaan tuotekehitykseen ja sen suojaamiseen. Suomessa toimivat yritykset saattavat alkaa ajatella entistä kansainvälisemmin, koska niiden on otettava huomioon myös kilpailijoiden uudet yhtenäispatentit.	Suomessa voimassa olevien patenttien määrä kasvaa, jolloin kotimarkkinoilla toimivien yritysten toimintavapaus rajoittuu ja loukkaus- ja oikeudenkäyntiriskit kasvavat. Pelkona, että Suomen kansallisen patenttivaraston eli Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) tulot vähenevät ja toimintaedellytykset heikkenevät.
Suomi ei mukana	Suomi voisi napsia rusinat pullasta, ottaa järjestelmän hyödyt ilman yhtenäispatenttien tulvaan liittyviä haittoja. Suomalaisyrityksillä olisi Suomen alueella laajempi toimintavapaus ja pienempi patentinloukkausriski.	Suomi jää syrjään uudesta järjestelmästä, suomalainen patenttiosaaminen ja yritysten oma innovointi ei kehity kansainvälisen kilpailun edellyttämällä tavalla ja Suomen maine ja poliittinen vaikutusvalta vahingoittuvat "vapaamatkustus"-ratkaisusta.

Mitä tapahtuu suomalaiselle patenttiosaamiselle?

Yrityshaastatteluissa pidettiin tärkeänä, että Suomi olisi uudistuksessa mukana, jotta suomalainen aineetonta omaisuutta koskeva IPR-osaaminen ei jäisi muista maista jälkeen. Jos Suomi olisi mukana järjestelmässä, suomalaisyritysten tulisi alusta alkaen ajatella kotimarkkinanaan Suomen sijasta pikemmin koko EU:ta. Tämä voisi kannustaa suomalaisyrityksiä kansainvälis-

tymään. Kansainvälistyvän suomalaisyrityksen on joka tapauksessa omaksuttava uusi patenttijärjestelmä.

Toisaalta esille on tuotu näkemyksiä, joiden mukaan Suomen kansallisen patenttivaraston PRH:n toimintaedellytykset heikkenisivät, jos Suomi olisi mukana järjestelmässä.

Suomi voi jäädä vielä hetkeksi tarkkailuasemiin

Järjestelmässä on edelleen monia kohtia avoinna. Esimerkiksi kustannukset ja muiden maiden ratifointiratkaisut ovat vielä auki. Selvityksen tekijät ovatkin tulleet kokonaisarviossaan siihen lopputulokseen, että Suomi voisi vielä siirtää oman

ratkaisunsa tekemistä ensi vuodelle. Tuolloin päätöksen tueksi on käytettävissä nykyistä enemmän faktoja. Uudistuksen vaikutuksista on kuitenkin syytä keskustella jo nyt.

Kuinka uudistus vaikuttaa eri yrityksiin?

Eurooppalaisen patenttijärjestelmän uudistus vaikuttaa eri tavoin eri asemissa oleviin yrityksiin. Tälle aukeamalle on valittu kuvitteellisia esimerkkejä, jotka kuvaavat tiettyjä, selvityksessä esille tulleita suomalaisyritysten asemia suhteessa uuteen patenttijärjestelmään.

Skenaario 1: Suomalaisella, menestyksekkäästi kansainvälisillä markkinoilla kasvavalla digitaalisen viestinnän yrityksellä on jo suhteellisen laaja patenttisalkku. Yritys toimii monessa Euroopan maassa. Suomi on ratifioinut UPC-sopimuksen.

Suomalaisyritys on strategiansa mukaisesti pyrkinyt suojaamaan keksintöjään huolellisesti sekä perinteisillä eurooppapatenteilla että uusilla yhtenäispatenteilla. Yhtenäispatentin yritys on valinnut niiden keksintöjen kohdalla, joiden patentit se on katsonut erityisen vahvoiksi ja vaikeaksi mitätöidä.

Patenttisalkun vahvistaminen vahvoilla yhtenäispatenteilla on helpottanut yrityksen rahoituksen hankintaa. Tiettyjä patenteja on ollut myös helppo lisensoida, kun niillä on laaja maantieteellinen kattavuus. Perinteiset eurooppapatentit yritys on saattanut voimaan vain tärkeimmillä markkina-alueilla, eikä yritys siksi ole aiemmin käyttänyt laajempaa lisensointia.

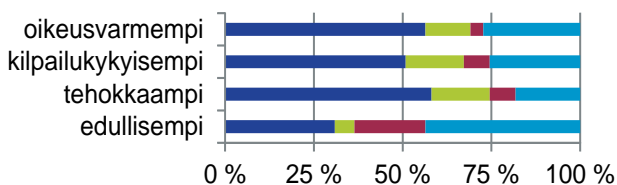
Jotkin eurooppapatenttinsa yritys on sulkenut yhdistetyn patenttitoimioistuimen (UPC) toimivallan piiristä, koska se on arvioinut niiden olevan alttiita kilpailijoiden mitätöintiyrityksille.

Muilta osin yritys kuitenkin katsoo UPC:n vahvuudeksi mahdollisuuden saada patenttinsa loukkaajaa vastaan kielto-uomion, joka on täytäntöönpantavissa samalla koko UPC-alueella. Yritys ei kuitenkaan vielä ole ollut oikeudenkäyneissä. Riidat on ratkaistu sopimalla.

"Tutkimus- ja tuotekehitystyötä ja sen tuloksia aktiivisesti suojaavalle yritykselle yhtenäispatentti luo mahdollisuuksia kaupallistamisessa."

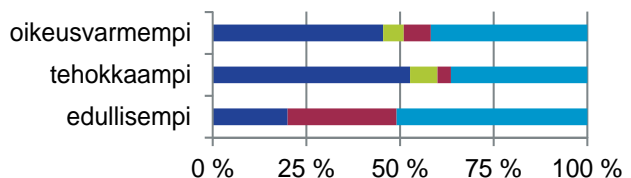
Suomalaisyritys on tyytyväinen Suomen ratifiointiratkaisuun, vaikka Suomi ei sille olennainen markkina-alue olekaan. Nyt sillä voisi olla mahdollisuus nostaa UPC:n toimivallan alainen loukkauskanne Suomen paikallisjaostossa Suomessa tapahtuneesta patentin loukkauksesta. Koska yrityksen kilpailijat toimivat Suomen ulkopuolella, Suomen ratifiointiratkaisu ei merkittävästi vaikuta sen toimintatapaan. Yritys toivoo ratkaisun kannustavan muitakin suomalaisyrityksiä panostamaan enemmän tuotekehitykseen ja omaksumaansa kansainvälisempiä asenteita.

Onko yhtenäispatentti verrattuna nykyisiin eurooppapatentteihin mielestänne

- Täysin samaa mieltä / Jokseenkin samaa mieltä
- Ei muutosta
- Täysin eri mieltä / Jokseenkin eri mieltä
- En osaa sanoa

Onko UPC verrattuna nykyiseen patenttitoimioistuininjärjestelmään mielestänne

- Täysin samaa mieltä / Jokseenkin samaa mieltä
- Ei muutosta
- Täysin eri mieltä / Jokseenkin eri mieltä
- En osaa sanoa

Skenaario 2: Suomalainen perheomistuksessa oleva konepaja toimii Suomessa teollisuuden komponenttitoimittajana ja vie tuotteitaan myös Venäjälle. Konepajalla ei ole omia patenteja. Suomi on ratifoinut UPC-sopimuksen.

Suomalaiskonepajan isot kansainväliset kilpailijayritykset eivät ole aikaisemmin tunteneet tarvetta patentoida keksintöjään erikseen Suomessa. Yhtenäispatenttijärjestelmän myötä ne ovat kuitenkin alkaneet käyttää yhtenäispatenttia. Suomen ratifioitua UPC-sopimuksen kaikki uudet yhtenäispatentit ovat voimassa myös Suomessa.

"Suomeen tulee useampi patenti voimaan, mikä saattaa rajoittaa Suomessa valmistavan teollisuuden toimintaa."

Nyt konepajan olisi omassa toiminnassaan huomioitava alansa uudet, Suomessakin voimassa olevat yhtenäispatentit. Patenttiseuranta toisi yritykselle lisää kustannuksia, mikä heikentäisi yrityksen kannattavuutta.

Myös oikeudenkäyntiriski kasvaa. Konepaja saa kirjeen yhdysvaltalaiselta, suurta patenttisalkkua hallinnoivalta yritykseltä. Tämä syyttää suomalaiskonepajaa yhtenäispatenttinsa loukkaamisesta ja vaatii konepajaa hankkimaan lisenssin eli käyttöluvan patenttiin kalliilla hinnalla tai muussa tapauksessa se haastaisi konepajan yhdistettyyn patenttitoimioistuimeen UPC:hen.

Suomalaiskonepaja ei haluaisi ottaa oikeudenkäyntiriskiä eikä se myöskään haluaisi lisensoida uhkailevan yrityksen patenttia. Pelkästään asianmukainen vastaaminen varoituskirjeeseen kuitenkin edellyttää, että konepaja turvautuu ulkopuoliseen ammattiapuun esimerkiksi selvittääkseen, onko loukkausväitteissä mitään perää.

Jos Suomi ei olisi ratifioinut UPC-sopimusta eikä patenttia olisi saatettu erikseen voimaan Suomessa, suomalaiskonepaja olisi välttynyt loukkausväitteeltä. Tällöin myös valmistus Suomessa ja samalla komponenttitoimitukset Venäjälle olisivat voineet jatkua, koska yhtenäispatentti ei olisi kummassakaan maassa voimassa.

Jos Suomi ei olisi ratifioinut UPC-sopimusta eikä patenttia olisi saatettu erikseen voimaan Suomessa, suomalaiskonepaja olisi välttynyt loukkausväitteeltä. Tällöin myös valmistus Suomessa ja samalla komponenttitoimitukset Venäjälle olisivat voineet jatkua, koska yhtenäispatentti ei olisi kummassakaan maassa voimassa.

Skenaario 3: Suomalainen suurehko kemianteollisuuden yritys toimittaa tuotteitaan laajasti teollisuudelle Euroopassa. Yrityksellä on tehtaat Suomessa, Saksassa ja Kiinassa. Suomi ei ole ratifioinut UPC-sopimusta.

Suomalainen yritys toimii alalla, jolla on ollut vähän oikeudenkäyntejä. Yhtiölle on riittänyt, että se on suojannut keksintönsä tietyissä tärkeissä maissa kuten Saksassa. Yhtiö tekee kuitenkin aktiivisesti kilpailijaseurantaa, muun muassa jottei se loukkaisi kilpailijoidensa patenteja.

Nyt suomalaisyrityksen laajentaessa toimintaansa sen kilpailija päättää hankaloittaa yrityksen toimintaa ja nostaa UPC:ssa suomalaisyritystä vastaan kanteen yhtenäispatenttinsa loukkaamisesta.

"Lähes koko EU:n laajuinen kieltotuoimion mahdollisuus on hyödyksi patentinhaltijalle mutta riski väitetyille loukkaajalle."

Loukkausväite koskee suomalaisyrityksen UPC-maissa teollisuudelle toimittamaa kemikaalia. Kilpailija hakee samalla väliaikaista kieltoa, joka koskee suomalaisyrityksen tehtaan toimintaa. Kielto tulisi voimaan Saksan-tehtaan osalta.

Koska kilpailijan patenti ei ole voimassa Suomessa, suomalaisyritys saisi kiellosta huolimatta jatkaa valmistusta Suomen-tehtaallaan. Toimitukset voisivat jatkua Suomesta käsin UPC-alueen ulkopuolelle. Tämä voisi myös osaltaan auttaa suomalaisyritystä neuvottelemaan kilpailijan kanssa edullisemmän lisenssi-/sovintosopimuksen.

Jos Suomi olisi ratifioinut UPC-sopimuksen, ulkomailta UPC-tuomioistuimessa annettu kieltokoski myös Suomen-tehdasta.

Huomattakoon, että eurooppalaisella patenttijärjestelmällä ei ole vaikutusta yrityksen Kiinan-tehtaan toimintaan. Eurooppalaiset patentit ja tuomioistuinratkaisut vaikuttavat kuitenkin siihen, mihin Euroopan maihin Kiinan-tehtaalla valmistettuja tuotteita voi laillisesti tuoda.

Yhtenäispatentilla laaja suoja keksinnölle

Yhtenäispatentti antaa yhdellä rekisteröinnillä maantieteellisesti laajan patenttisuojan. Yhtenäispatentin yrityksille tuomista kustannussäästöistä ei kuitenkaan vielä ole varmuutta. Suomen ratifiointiratkaisu vaikuttaa lähinnä siihen, kuuluuko myös Suomi yhtenäispatentin suojan piiriin vai ei.

Suomalaisyritys voi nykyisin suojata keksintönsä Euroopassa puhtaasti kansallisilla patenteilla tai Euroopan patenttiviraston (EPO) myöntämällä perinteisillä eurooppapatenteilla. Perinteiset eurooppapatentit ovat nippu kansallisia patenteja, jotka perustuvat samalle patenttihakemukselle. Patentin myöntämisen jälkeen eurooppapatentit on kuitenkin rekisteröitävä erikseen jokaisessa maassa, jossa patentinhaltija haluaa suojata keksintönsä.

Nyt osaan EU-jäsenvaltioita on tulossa näiden kahden rinnakkaisen suojamuodon lisäksi uusi alueellinen, rajat

ylittävä vaihtoehto, eli ”yhtenäispatentti”. Uudistuksen tavoitteena on ollut entistä edullisempi, yksinkertaisempi, kilpailukykyisempi ja oikeusvarmempi tapa suojata keksintö.

Yhtenäispatentti ei tule pakolliseksi, vaan tulevaisuudessa suomalaisyritys voi päättää, suojaako tämä keksintönsä yhtenäispatentilla, perinteisellä eurooppapatentilla vai kansallisella patentilla sen mukaan, mikä on yrityksen liiketoiminnan kannalta paras ratkaisu.

Yhtenäispatentti yksinkertaistaa patenttisuojan rekisteröintiä

Patentin hakeminen Euroopassa ei muutu. Eurooppapatentteja haetaan edelleen EPOsta. Yhtenäispatentin tuoma muutos koskee vain myönnetyn eurooppapatentin voimaansaattamista koskevaa rekisteröintiä. Yhtenäispatentilla saa keksinnölle yhdellä rekisteröinnillä maantieteellisesti laajan ja yhtenäisen suojan, joka olisi voimassa kaikissa tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvissa EU-jäsenmaissa. Tämä yksinkertaistaa huomattavasti eurooppapatentin myöntämisen jälkeistä prosessia verrattuna nykyiseen järjestelmään, jossa patentti tulee rekisteröidä jokaisessa maassa erikseen.

Patentinhaltijalle yhtenäispatentti tuo selviä etuja. Patenttisuoja on kaikilta osin yhtenäinen, mikä helpottaa suojan

hallinnollista käsittelyä. Sekä yhtenäispatentin vuosimaksut että omistajuuden siirrot voidaan hoitaa yhdellä toimenpiteellä. Erityisesti helpotusta tulee patentin tuoman kielto-oikeuden tulkintaan eri maissa, sillä yhtenäispatentin suoja-ala ja vaikutus ovat samat kaikissa mukana olevissa valtioissa.

Vaikka yhtenäispatentin rekisteröinti tulee edullisemmaksi kuin patentin saattaminen voimaan esimerkiksi 24 EU-jäsenmaassa tällä hetkellä, laajasta maantieteellisestä suojasta maksettavien vuosimaksujen taso tulee todennäköisesti olemaan kohtuullisen korkea. Päätöstä vuosimaksujen tasosta ei ole kuitenkaan vielä tehty.

PERINTEINEN EUROOPPAPATENTTI	YHTENÄISPATENTTI
Ei tarvitse suojata kaikissa maissa, mutta saatettava voimaan jokaisessa halutussa maassa erikseen.	Voimassa maantieteellisesti laajalla alueella, eli patentti on voimassa kaikissa maissa tai ei missään.
Omistajuus voidaan jakaa maakohtaisesti usean haltijan kesken, mutta hallinnollisesti raskas järjestelmä, jossa kaikki omistajamuutokset rekisteröitävä maakohtaisesti.	Sama omistaja kaikissa maissa, yksinkertainen järjestelmä, jossa omistajamuutokset voidaan rekisteröidä keskitetysti EPOssa. Omistajuutta ei voida jakaa maakohtaisesti eri haltijoiden kesken.
Suoja-ala ja vaikutus saattavat vaihdella maittain. Voi johtaa virheellisiin arvioihin toimintavapaudesta.	Muodostaa yhtenäisen suojan, samat vaatimukset kaikissa maissa.
Ei voida mitätöidä keskitetysti. (Tämä muuttuu siirtymäajan jälkeen.)	Voidaan mitätöidä keskitetysti. Perusteena voidaan käyttää myös aikaisempia kansallisia oikeuksia.
Vuosimaksuja ei tarvitse maksaa maissa, joissa suoja ei enää tarvita. Vuosimaksut on kuitenkin suoritettava maakohtaisesti niissä maissa, joissa suoja halutaan ylläpitää.	Vuosimaksut voidaan suorittaa keskitetysti yhdellä maksulla, mutta vuosimaksukustannuksia ei voida säädellä poistamalla maita suojan piiristä.

Patenttien konekäännökset käyttöön

Yhtenäispatenttijärjestelmässä on tarkoitus hyödyntää konekäännöksiä. Koska näiden kehittäminen on vasta käynnissä, käännösten osalta on sovittu 6–12 vuoden siirtymäajasta. Siirtymäaikana yhtenäispatentin rekisteröintipyyntöön yhteydessä on EPOon toimitettava käännös myönnettystä patentista jollakin muulla kielellä kuin käsittelykielellä. Toisena kielenä on aina englanti.

Jos käsittelykielenä on ranska tai saksa, on käännös toimitettava englanniksi. Jos käsittelykieli on englanti, käännöksen voi tehdä mille tahansa EU-jäsenvaltioiden viralliselle kielelle, esimerkiksi italiaksi, espanjaksi tai suomeksi. Kuten tälläkin hetkellä, EPOon on myös tulevaisuudessa toimitettava patenttivaatimusten käännös kahdelle muulle EPO:n kielelle ennen patentin myöntämistä. Ristiriitatilanteessa kieli, jolla patentti on myönnetty (englanti, saksa tai ranska), on ratkaiseva.

Siirtymäajan jälkeen patentinhaltijan ei enää tarvitsisi kääntää patenttia. Suomalaisyritys voisi näin ollen joutua turvautumaan konekäännöksiin tai kääntämään patentin selvittäessään, loukkaako yritys esimerkiksi patenttia, jonka käsittelykieli on ranska tai saksa.

Suomalaisyritys voidaan myös haastaa esimerkiksi ranskan- tai saksankielisen yhtenäispatentin loukkauksesta. Riitatilanteessa suomalaisyritys voisi kuitenkin vaatia, että patentti on käännettävä kokonaisuudessaan valinnan mukaisesti joko sen jäsenvaltion viralliselle kielelle, jossa väitetty loukkaus on tapahtunut tai jossa väitetyn loukkaajan kotipaikka sijaitsee. Patentin täydellinen käännös oikeudenkäyntikielelle on toimitettava tuomioistuimelle tuomioistuimen tätä pyytäessä. Patentinhaltija vastaa edellä tarkoitettujen käännösten kustannuksista.

Kustannussäästöt käännöksistä voivat jäädä ennakoitua pienemmiksi

Patenttiuudistusta on perusteltu erityisesti kustannussäästöillä. Koska yhtenäispatentin ja perinteisen eurooppapatentin hakemusprosessit eivät poikkea toisistaan, kustannussäästöjä syntyy vasta patentin myöntämisen jälkeen. Komissio on erityisesti viitannut käännöskulujen alenemiseen, jotka komission arvioiden mukaan laskisivat noin 20 000 eurosta noin 2 400 euroon.

Koska käännöskustannuksia on jo aiemmin karsittu ns. Lontoon sopimuksella, kustannussäästöt saattavat jäädä arvi-

oitua pienemmiksi. Säästöt olisivat merkittävämmät, jos Lontoon sopimuksen ulkopuoliset isot markkina-alueet, kuten Espanja, Italia ja Puola, olisivat mukana järjestelmässä.

Käännöskuluihin liittyvää kustannussäästöä pienentää myös se, että siirtymäaikana patentinhaltijan on yhtenäispatentin rekisteröintipyyntöön yhteydessä toimitettava käännös myönnettystä eurooppapatentista jollakin muulla kielellä kuin patentin käsittelykielellä.

Keksinnön kaupallistaminen Euroopassa voi helpottua

Yhtenäispatentin vaikutukset suomalaisyrityksille riippuvat pitkälti siitä, onko yritys itse aktiivinen patenttija, joka suojaa keksintönsä maantieteellisesti laajalla alueella vai ei-patentoiva kotimarkkinayritys. Toisaalta vaikutukset saattavat vaihdella eri teknologia-alojen välillä, myös saman yrityksen sisällä.

Suurimmalle osalle yrityksiä keksintöjen suojaaminen muutamassa maassa on riittävää. Jos keksinnölle voidaan suhteellisen pienellä lisäpanostuksella saada maantieteellisesti laaja suoja aikaisempaa yksinkertaisemmin, tämä olisi todennäköisesti kuitenkin tervetullut parannus. Tästä voisivat hyötyä esimerkiksi omaan tuotekehitykseen ja innovaatioihin panostavat kansainvälistyvät pk-yritykset tai jo kansainvälisillä markkinoilla toimivat laajaa suojaa tarvitsevat suomalaisyritykset.

Yhtenäispatentti saattaisi parantaa yritysten mahdollisuuksia myydä patenttisalkkunsaa, lisensoida patentejaan ja saada riskirahoitusta. Samalla yritykset voisivat olla valmiita maksamaan suojasta hieman nykyistä enemmän. Rahallista hyötyä voidaan olettaa saatavan keksinnön kaupallistamisesta maantieteellisesti laajemman patenttisuojan tukemana.

Yrityskyselyn jo kansainvälistyneet vastaajayritykset eivät pitäneet Suomea kovin merkittävänä markkina-alueena. Näin ollen Suomen ratifointiratkaisulla ei välttämättä olisi kovin suurta merkitystä kyselyyn vastanneiden yritysten hyötyjen kannalta. Yritykset voisivat joka tapauksessa suojata keksintönsä joko kansallisilla patenteilla tai saattamalla perinteiset eurooppapatentit voimaan Suomessa.

Uusi tuomioistuin ylittää valtioiden rajat

Uudessa UPC-tuomioistuimessa patenttiriita ratkaistaan kerralla kaikkien mukana olevien maiden osalta. Suomen ratifointiratkaisu vaikuttaa siihen, koskeeko tuomio myös Suomea. Euroopassa toimiva suomalaisyritys voi joka tapauksessa hyödyntää uutta tuomioistuinta Suomen ulkopuolella.

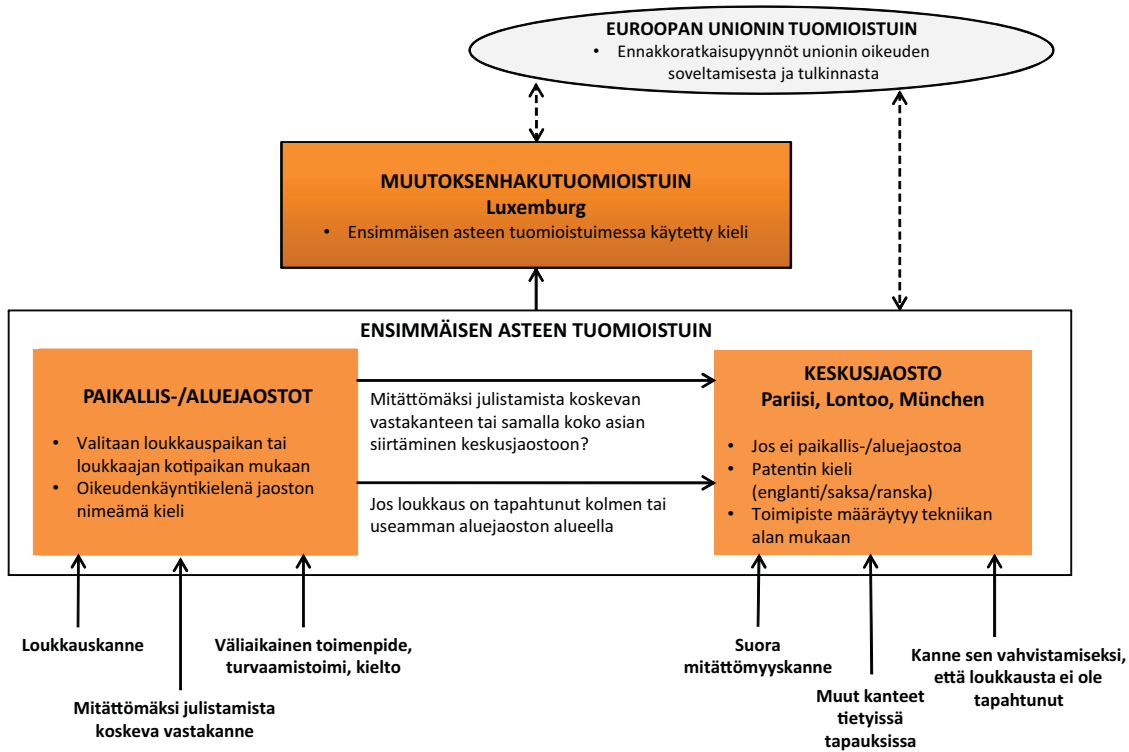
Yhtenäispatentin tarkoituksena on saattaa patentti voimaan samalla kertaa kaikissa uudessa patenttijärjestelmässä mukana olevissa valtioissa. Yhdistetyn patenttituomioistuimen UPC:n tarkoituksena on, että yhtenäispatenttia tai perinteistä eurooppapatenttia koskeva oikeudenkäyntiasia voidaan ratkaista yhdessä tuomioistuimessa kaikkia näitä valtioita koskevin vaikutuksin.

Esimerkiksi UPC:n loukkausoikeudenkäynnissä antama kieltotuomio tarkoittaa sitä, että loukkaajan on lopetettava kaikki patentin piiriin kuuluva kaupallinen toiminta kaikissa sopimusvaltioissa. Jos puolestaan mitätöintikanne menestyy, lakkaa patenttisuojat samalla kertaa kaikissa sopimusvaltioissa.

Jos Suomi on mukana uudistuksessa, Helsinkiin oma tuomioistuinjaosto

Jos Suomi ratifioi UPC-sopimuksen, Helsinkiin markkinaoikeuden yhteyteen perustettaneen oma ensimmäisen asteen paikallisjaosto. Tällöin UPC:n toimivallan piiriin kuuluvia yhtenäispatentteja ja eurooppapatentteja koskevia riitoja ratkottaisiin myös Suomessa. Oikeudenkäyntikielenä olisi

suomi, ruotsi tai englanti. Mikäli suomalaisyritys harjoittaa liiketoimintaa muissa UPC-sopimusmaissa, se voi itse kuitenkin tulla haastetuksi myös muualla sijaitsevassa jaostossa; näin voi tosin käydä siitä riippumatta, ratifioiko Suomi sopimuksen vai ei.

Uudistuksen eräänä tavoitteena on ollut yhtenäistää ja yksinkertaistaa nykyistä pirstaleista, kansallisten tuomioistuinten vaaran rakentuvaa patenttituomioistuinjärjestelmää. Myös uutta järjestelmää on kuitenkin jo ehditty kritisoida sen monimutkaisuudesta.

Uudessa UPC-tuomioistuimessa voi voittaa tai hävitä paljon kerralla

Iso osa yrityskyselyn vastaajista arveli uudistuksen lisäävän patenttituomioistuinjärjestelmän oikeusvarmuutta ja tehokkuutta nykyisestä. Suurella osalla vastaajista ei kuitenkaan ollut juurikaan käytännön kokemusta patenttioikeudenkäynneistä.

UPC:ssa voi voittaa tai hävitä kerralla paljon, mikä voi lisätä oikeudenkäyntiin liittyviä riskejä. Patentinhaltijalla on uudessa tuomioistuinjärjestelmässä pitkälti mahdollisuudet valita, missä maassa sijaitsevassa jaostossa kanteen nostaa. Riskinä on, että jokin jaosto saattaa houkutella kanteita mahdollisimman patentinhaltijamyönteisillä toimintatavoilla. Vastapuolen eli väitetyn loukkaajan aseman onkin ennakoitu heikkenevän.

UPC:hen liittyvien riskien merkitys voi vaihdella riippuen muun muassa yrityksen strategiasta, toimialasta tai siitä, kuinka arvokas patentti on kyseessä.

Jos Suomi kuuluisi UPC-alueeseen, suomalaisyritys voisi haastaa ulkomaisen kilpailijan UPC:hen myös Suomen paikallisjaostossa ja mahdollisesti saada täällä koko UPC-alueen kattavan kilpailijaan kohdistuvan kieltotuomion. Tämä edellyttää, että kilpailija toimii Suomessa tai loukkauksen voidaan katsoa tapahtuneen myös Suomessa. Muutoksenhakutuomioistuin sijaitsee Luxemburgissa.

Kansainvälinen suomalaisyritys, jolla on merkittävää valmistusta Suomessa, voisi osin välttää Suomen ulkopuolella annetuista maantieteellisesti laajoista kieltotuomioista johtuvia riskejä, jos Suomi ei kuuluisi UPC-alueeseen. Tällöin UPC:ssa annettu tuomio ei ulottuisi Suomeen. Tällainen tarve ei kuitenkaan noussut vahvasti esille kyselyyn osallistuneiden yritysten vastauksista.

UPC ratkoo myös perinteisiä eurooppapatentteja koskevia riitoja. Monien yritysten odotetaan pyrkivän välttämään patentin mitätöitymisen riskiä sulkemalla perinteiset eurooppapatenttinsa ainakin aluksi pois UPC:n toimivallan piiristä (opt-out). Tämä on mahdollista tehdä seitsemän vuoden siirtymäkauden aikana.

Siirtymäaikana yrityksillä onkin mahdollisuus tehdä useampia strategisia valintoja, sillä suljettuaan eurooppapatenttinsa UPC:n toimivallan piiristä yritys voi patenttikohtaisesti minä hetkenä tahansa, myös siirtymäkauden jälkeen, siirtää sen siihen takaisin.

Vähälle huomiolle keskustelussa on jäänyt se seikka, että myöhemmin tulevaisuudessa yhtenäispatenttien lisäksi kaikki perinteisiä eurooppapatentteja koskevat oikeudenkäynnit käydään UPC-tuomioistuimessa niiden maiden osalta, jotka ovat ratifioineet UPC-sopimuksen.

MONI KYSYMYS ON VIELÄ VAILLA VASTAUSTA

Käsillä oleva esitys on tiivistelmä eurooppalaisen patenttijärjestelmän uudistusta koskevasta selvityksestä. Selvityksessä tutkittiin muun muassa yrityskyselyn avulla uudistuksen vaikutuksia suomalaisille yrityksille paitsi siinä tilanteessa, että a) Suomi ratifioisi UPC-sopimuksen, myös siinä tilanteessa, että b) Suomi ei ratifioisi sopimusta.

Selvitys rakentui uudistuksen pääpiirteiden varaan. Monia olennaisia, selvityksentekovaiheessa ratkaisemattomia yksityiskohtia jouduttiin rajaamaan selvityksen ulkopuolelle.

Yrityskyselyn vastaajat huomauttivat, että lopullista kantaa yhtenäispatenttiin tai yhdistettyyn patenttituomioistuimeen UPC:hen on vielä vaikea ottaa, koska moni asia on yhä auki. Esimerkiksi kustannuksia ei vielä tiedetä. Nämä tulevat vaikuttamaan olennaisesti järjestelmän suosioon.

Vielä ei myöskään tiedetä, mitkä maat tulevat liittymään järjestelmään. Esimerkiksi Espanja, Italia ja Puola ovat jo tavalla tai toisella jäämässä uudistuksen ulkopuolelle. Monet kyselyyn vastanneet yritykset pitivät tärkeänä, että järjestelmän maantieteellinen kattavuus olisi mahdollisimman laaja.

Epävarmuus tulee kestämään ainakin joitakin vuosia, ennen kuin uudesta järjestelmästä on riittävästi kokemuksia.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki
Puhelin 09 420 20
www.ek.fi

Huhtikuu 2014